

Мандат Курітти

БЛАКИТНІ ТРОЯНДИ

ВЕЧІРНІ МИСЛІ

Світлій пам'яті Ольги Курпін

муз. М. Федорів
сл. Т. Курпін

Мірно-контемплативно

con pedale

M. Fedorov

го - риш бі Вла
Бла - го - ско -

ди - ко шо го - риш, що - риш у
влю Те бе в сво - їх, я в сво - їх дум - ках - ши і

го - риш
в сво - їх

ні
снах

ні, в ви ши ні
снах у снах, сла - - - ю в ко - - жен день по -
шо ронь - - ку Ти зняв із

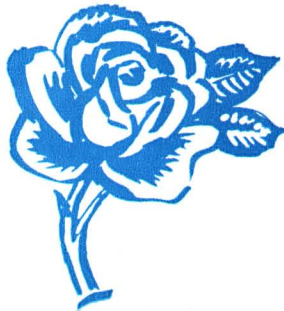
ні в ви - ши - ні
снах і снах, *mf poco a poco decresc.*

mf poco a poco decresc.

THEODORE KURPITA

BLUE ROSES

Poetry in Ukrainian

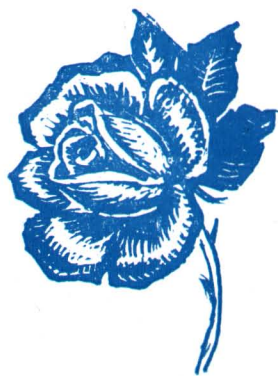

Chicago
Ukrainian Literary Publishing Co.
1966

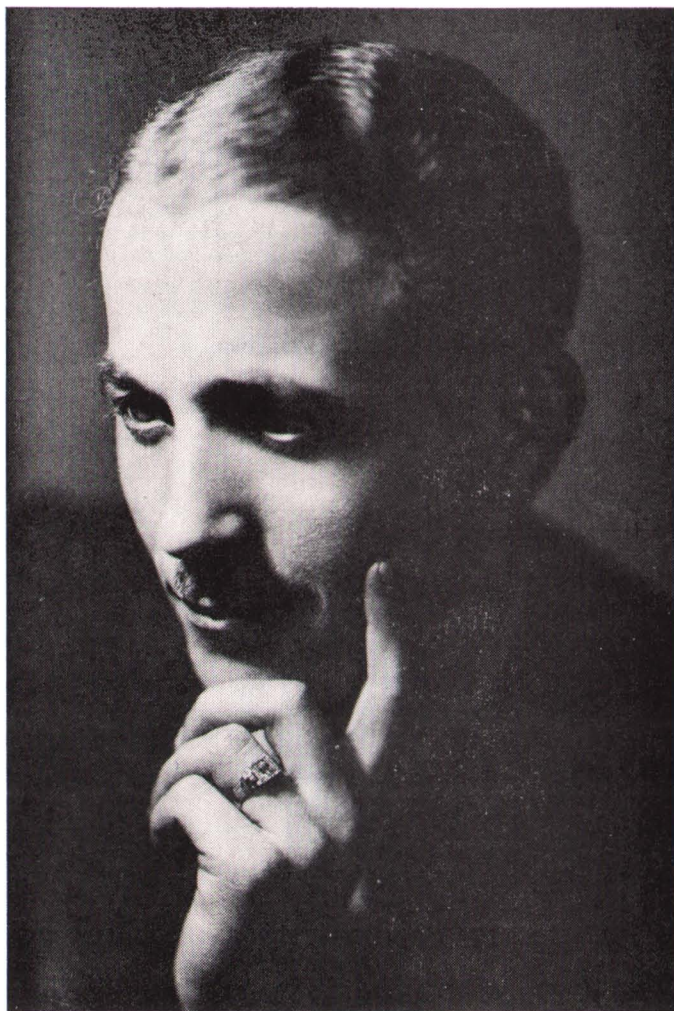
ТЕОДОР КУРПІТА

БЛАКИТНІ ТРОЯНДИ

Автобіографічна повість

Чікаго
Українське Літературне Видавництво
1966

ТЕОДОР КУРПИТА

НЕЗАБУТНІЙ ЛЯЛЕЦІ,
Прекрасній Дружині й невтомній моїй лі-
тературній Співробітниці — замість чер-
гових квітів у 10-ліття її смерти — кладу
на її могилу на чужині ці блакитні троянди
своїх сліз.

автор

ЗАМІСТЬ ПЕРЕДМОВИ

Мовчавши довший час у смутку та журбі,
Я знов беру перо і починаю знову
Шукати стежки в міт і пам'ятник тобі
Творити в самоті з троянд блакитних слова.

Я все вже зрозумів. . . Ти вмерла. Береги
Нас ділять, і вже тут не житимемо вдруге,
Бо неба на землі нам заздросять боги
І змінюють його на вічне пекло туги. . .

Та будем разом там, де сяєш нині ти
Зорею правих душ, бо все ти вміла свято
У радощах земних — небесне берегти
Та розуміти смерть як справжній свій початок.

Промінням горніх мрій ти душу всю мою
Окрилювала все і до висот водила. . .
Тепер у храмі слів без поруху стою,
Мов чорний херувим, що втратив білі крила. . .

Душа моя від літ барвінком поросла
І сили не було узяти у полон це,
Що вічне і земне, та дати з нього лавр
Людині, що була людині в світі сонцем.

Тепер тобі вінок плету, щоб в чужині
Тобі шептав про біль в моїй душі скитальчій
І щоб ти тільки раз приснилася мені
Та раз хоч на чоло ямин поклала пальців.

І ти не прийдеш. . . Ні! І не приснишся теж,
І не знайти тебе в високості і глибі,
Лише в травневу ніч із зоряних безмеж,
Немов зоря в сльозах, тремтиш мені у шибі.

Цей пам'ятник крихкий. Не з бронзи. В бурях літ
Зітреться шрифт із сліз, як не один вже стерся,
Та хай в наш вік, коли покинув серце світ,
Свідомством буде він безсмертя в світі серця.

О Л Е С Ї Б А Б І Й

ОЛЬГА КУРПІТА
Спогад

із рідної землі, з України, втікали в 1944 році, мов перед татарською ордою, тисячі українців. Вони переїжджали й переходили Карпати, щоб знайти захист і рятунок у маленькій убогій державі братнього словацького народу. Ті вигнанці несли в руках чи везли на возах увесь свій маєток, усі свої скарби в клуночках і валізках, але в серцях несли великий смуток і біль, жаль по втраченій батьківщині та по розгублених надіях на її визволення. Між тими збігцями на Словащині, в малім гірськім селі Кленовець, біля Гнушти, я познайомився десь на початку місяця серпня трагічного 1944 р. і з дружиною Теодора Курпіти — панею Лялею.

Вихована на західніх окраїнах рідної землі, визначалась Ольга Курпіта великим українським патріотизмом і своєю національну приналежність всюди гордо маніфестувала. Зі сторонніх оповідань знаю, що вона, завдяки своїй красі й обізнаності з західньою літературою й образотворчим мистецтвом, дружила з графинею Понінською й зробила з неї не абияку прихильницю української самостійницької думки. Таких випадків мала вона значно більше.

Свою любов до всього, що рідне, винесла вона з рідного дому. Її батьки — це в'язні польського концентраційного табору в Домб'ї. а її останні слова — це: Коли будете їхати в вільну Україну, не забудьте взяти й мене з собою. . .

Якась особлива жіночість, лагідність і добродушність тієї жінки причинилася до того, що вже по кількох днях побуту в Кленовці я вичув у ній людину, найближчу мені серед численних збігців.

Ольга Курпіта серед вигнанецьких злиднів і турбот усе знаходила час і силу, щоб подбати не тільки про себе й свого чоловіка, але й щоб облегчити й мою долю. З природи своєї пані Ляля була для кожного ввічлива й гостинна. Колись із подивом згадували її Іван Труш, Василь Пачовський, П. Карманський, Ол. Десняк, Ю. Шкрумеляк, В. Барвінський, Я. Ярославенко й Бой-Желенський та багато інших видатних діячів рідної й нерідної культури.

І коли над нами в Словаччині нависла небезпека комуністичної революції, та, високошляхетна, жінка щиросердечно намовляла мене виїхати до Відня. Коли ж я, не послухавши її доброї ради, залишився на Словаччині й пережив два місяці комуністичного терору, в годинах небезпеки, арештований червоними бандами, щохвилини гірко жалував, що не послухав ширих порад дружини поета, і тоді нераз вона здавалась мені янголом - хоронителем, що остерігав мене перед небезпекою.

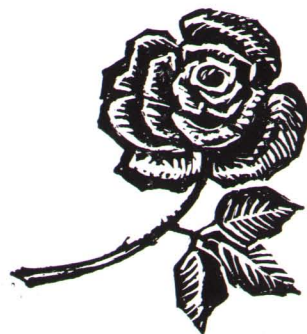
Коли словацькі комуністи розстріляли кілька соток українців, а мені пощастило урятуватись, я мав знову щастя зустрітись із нею у Відні. І коли тут щоденно сипались бомби, коли над нами дрижали мури, коли в полум'ях пожеж зникали з лиця землі вулиці, то я, криючись у пивницях, мав нагоду ближче пізнати прекрасні прикмети душі небуденної великої дружини Теодора Курпіти. Спокійна, зрівноважена, завжди заквігчана чарівним усміхом, навіть тоді, коли інші жінки плакали й умлівали зі страху, Ольга Курпіта здавалась мені прямо символом Жінки - Українки, жінки героїні під час воєнної бурі.

Невблаганна доля загнала ту велику християнку до Чикаго, і тут, тільки завдяки їй Теодор Курпіта написав свій найбільший твір «Полк слави», що в найближчому часі появиться друком і буде помітною появою в нашій літературі.

І ось та прекрасна жінка, сотворена прямо на те, щоб всюди сіяти добро і любов, жінка, наче дана долею, щоб бути дружиною поета, відійшла від нас навіки.

Хай всеблагий Господь прославить її ім'я, а ці слова мого спомину хай впадуть блакитними трояндами смутку на її могилу.

Євгенія Винниченко-Мозгова

НЕ РОЗУМІЮ

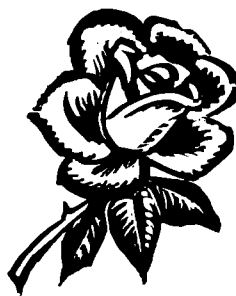
Не розумію ані слова
Із речень, окликів і ком,
Та чую, що Троянда Львова
Зів'яла зірваним листком. . .

Коли і як прийшло це горе?
Чому Ти, Господи, довів,
Що очі ті, як синє море,
Не глянули оп'ять на Львів?

Чому ті кучері чудові
Чорніють при чужій зорі
І не сіяють в нашім Львові
При склах заплаканих Марій?

Ще лист в руках її до мене,
Папір ще пахне, як вона. . .
І нишком грім. Важкий. Шалений:
Нема Лялюні. . . Все труна. . .

Моя душа прошита болем,
Та вірю в правду до кінця:
Хоч ти й умерла, так ніколи
Не вмереш у лишених серцях.

Володимир Державин

*
*

Пам'яті Ольги Курітти

Непізнання лишиться судьба
істот наземних. Міріади подруг
в заокеаську слідували путь
дружинам мужнім. Та не всім свобода
на заході обіцяна зійшла.

А як Вона раділа і трудилась
навколо мужа! Променем яким
зупинку тимчасову прикрашала!

Безмовна тіне! Наколи б Тебе
спромігся осягти живучих голос,
чи в пурпурових пристрастях фанфар,
чи в благочестія мінорнім тоні —
не чуй його. Забудь про все!
Забудь. . .

Франческо Петрарка

*
*

Як тужить соловей в цій тишині
По любій подрузі чи по дитині!
Його жалі побожні, зазивні
Так ніжно ллються в небі і в долині.

Зо мною всю він ніч. Його пісні
Говорять про моєї долі тіні;
Я каюсь: бо не вірилось мені,
Що смерті злій підвладні і богині.

Впадає в блуд, хто певним жити звик!
Хто б думав перстю бачити земною
Цих двоє сонць і світла їх потік?

Мій лютий жереб вирок свій прорік,
Щоби спізнав я, зрошений сльозою:
Істотам любленим — недовгий вік.

*Замість китиці свіжих хризантем —
кладу на Пані Тялечки ніколи неоплакану
могилу власний переклад літературної
перлини великого італійського поета.*

Михайло Орест

ЄВГЕНІЯ КУРПІТА

СЕСТРА ПРО СЕСТРУ

Я — рідна сестра героїні цієї віршованої драматичної повісти Теодора Курпіти й теперішня його дружина, що нещодавно приїхала з Польщі, щоб спільно з ним переносити наше спільне горе — трагічну смерть нашої Незабутньої Лялечки.

І хоч мені дуже приємно, що психологічною інтродукцією до цих українських «Тренів», до цієї опери болю осиротілого душею поета, стали музичні й літературні твори наших визначних імен, то все ж я не мала би спокою сумління, якщо в цьому блискучому хорі наших промінів, що знали мою сестру й їхні твори про неї прикрашують цю книгу, бракувало би мене, голосу сірої й непомітної людини, що невіджалувану Ольгу Курпіту якнайкраще знала.

Та — одна в мене заковика: я не маляр, ні письменник, ані композитор — і мій портрет моєї покійної сестри напевно не вийде таким, яким повинен бути, й побоююся, щоб колись вона мене не спитала, як Вольтер свого портретиста: Хто це є?

Але вірю, що вона, знаючи мої немистецькі здібності, не поставить мені такого болючого питання. Розповідатиму свою казку про Казку з світляної канви своїх спогадів про неї, малюватиму її не примусовим золотом родинної солідарності, а цією великою запам'ята-

ною правдою, цією нелицемірною щирістю й невимушеністю, що характеризували її голубине серце та все життя променіли в її волошкових українських очах.

Ми були дітьми окраїнних земель Західної України й справді щось окраїнне ознаменовувало нашу психіку. Ми вміли щось дороге нам безтямно любити, а нелюбе до краю ненавидіти. Ми мали щось в собі граничне, щось близьке кордону, та навіть багато контрастів, як Львів і Фастів, як Городок і Синява, як вишнево-кучерявий Антонич і «останній печеніг» Маланюк.

Я, молодша, була все весела й розтріпана, а вона поважна й скуплена. Вона мала ультрамаринові очі, як мрія, а я темні й безпосередні, як людське життя. Вона любила читати, а я розуміти неписане, й кожної весни, коли млосні українські вечори блискали фантазійністю нових жіночих капелюшків, а за ними розцвітали непорочні наші надсянські яблуні й груші — я тільки мріяла одружитися та якось втекти від тієї базарної самореклями. А вона ні. Вона вміла не поспішати до віконця за «путівкою в життя». Їй вічно снівся білий терем із численними залами, снілася сама собі, що по них вона ходить у віночку з блакитних троянд. . .

Та найбільшим нашим внутрішнім контрастом було це, що я була плаксива й боягуз, а вона опанована й завжди відважна.

Пригадую собі час постання «Польські одродзонеї». Першим кроком уряду нової держави було — виарештувати свідоміших українців. І одного дня в нашій Синяві, де мій батько був судовим урядовцем, заарештували наших батьків. Посадовили їх на віз і — вїо до концентраку в Домб'ї. Нам, малим дітям, серця тріскали з болю, що в хаті зробимо без мами й тата? І ми босими ноженятами бігли попереду воза та миттю кинулись під кінські копита, щоб нас розчавили й навсе звільнили нас від цього нечуваного горя. Ольдзя першенька відважно кинулася горілиць, а я, полохлива, очима до землі, щоб не бачити своєї смерті. Та наші, худі від думок і голоду, коники мудрі й кмітливі, як їхні українські власники. Вони нас, маленьких україночек, не топтали, але перед нашими пташиними тілами зупинилися, довго з подиву махали головами й, здається, навіть плакали, коли нас поліція виривала з засніженого шляху й наказувала йти без батьків додому. Але ми додому не йшли. Ми не мали до кого йти. В нашому синявському домі не було вже теплого нашого українського гнізда, де ми так залюбки оглядали книжку «З дзеюф України», що її написав якийсь, невідомий нам тоді, Вацлав Ліпінські. Найстарший із нас — брат Юзьо — теперішній магістр Осип Москалевич — був тоді в Ярославі учнем тамошньої гімназії й не переживав із нами нашої драми.

Пам'ятаю, що я тоді дуже плакала, а Ольдзя ні. Думаю, що вона в житті не вміла плакати, як Олена Теліга — її ровесниця. Лялечка вміла все трагічне мужньо переносити та з кожної ситуації знаходити мудрий вихід. Тоді, за її дитячим пляном, ми припали рученятами до коліс — і не пустимо воза. Але та наша партизанка показа-

лася безцільною, бо ми тільки покалічили собі руки й тільки мамині сльози принесли додому, як похмуру картину свого болючого дитинства.

У порожній хатині нам хотілося кричати. І ми кричали. Кричали до Бога, щоб змилосердився над батьками й нами та показав свою справедливість та силу своєї десниці. Гостро пам'ятаю, як Олечка піклувалася мною, як, покалічена сама, вмивала мене, одягала в чисту сорочину, зачісувала та годувала. Тоді я вперше зрозуміла, що ми якісь інші, як наше довкілля, що ми українці.

Через рік наші батьки повернулися з того «польського Дахав» і все в нас змінилося. В нашій хаті знов «засяло сонце золоте» і безжурним потоком шумів час. Згодом ми пішли до шкіл. Вона мала знамениту пам'ять. Коли ми ранками виходили в сад проробляти лекції, то я голосно читала завдане, а вона тихо надобов'язкове. Читала Шевченка, Фльобера, Достоевського, Бальзака, Вассермана, Діма та «Зів'яле Листя» Франка.

Ми дуже любилися й вона не раз розкривала мені свої думки. Все мріяла бути оспіваною й славною, все самотньою й вічно живою. Після одруження — я виїхала з чоловіком до Перемишля, а батьки з нею до Львова, де брат кінчав юридичні студії. Але на кожні наші свята я була у Львові, а після них вона в мене й я знову раділа нею та її захопленням літературою, малюванням і музикою.

Вона була помітною вродою й усі ми її незвичайно любили. Коли її не було серед нас — в нас було темно й непривітно, а коли приходила з квітками в руці — ми всі оживали. Нам здавалося, що серед нас розцвітають проліски, що нас заливає море веселого весняного синього срібла та що з її слідів витрискують співучі фіолетні позамрійного бузка. Був час, що вона мала пропозиції виступати в польському фільмовому виробництві. Але вона не хотіла. Казала, що по-польськи не говоритиме, бо все перед її очима стоїть синявський віз з її батьками. . .

Ми завжди її кликали Ольдзя, але коли вона одружилася з автором цієї книжки — він надав їй заслужене ім'я Ляля й тією живою й мудрою лялькою вона була для нього все своє життя. З Лялі вона перетворилася в його надхнення та стала його щирим літературним співробітником. Вони були дівчачою парою. Моя сестра була ліричного тембру, а Курпіта — як твердить В. Державин — поет мислитель і песиміст, і сестрина лірика та Курпіти мудра трагічна усмішка над життям — створили своєрідний тон його поезії й заокружили творчий профіль сатирика Теока.

Моя сестра незвичайно любила свого чоловіка та всюди з ним ходила. І Юра Шрумеляк справедливо говорив: Де Курпіта — там його кобіта. Наш літературний олімпієць Максим Рильський, запізнавши її в 1940 р. захоплено твердив: Маючи таку дружину, важко писати погані вірші. . .

Лялю востаннє бачила я 22 липня 1944 року. Вони обоє, покинувши наш, український, Львів, втікали з моєї хати в Перемишлі на

Захід. Вона благала мене, щоб я з ними їхала, але я не поїхала. З Карльсфельду вона до мене постійно писала та чим могла допомогала мені, коли довідалася, що в новій «демократичній Польщі» мене й доню покинув чоловік. З Америки я постійно одержувала від неї поміч і з її кривавих посилок жила. Десь рік перед смертю вона писала мені, що війсьні переживання, особливо бомбардування Відня, розторошили їй нерви й у неї постійно болює голова. Але свого листа закінчувала оптимістично: як тільки за зароблені в фабриці гроші куплю якусь хатину, негайно батьків і тебе сюди спроваджу, щоб спільно тішитись і плакати.

Але, замість її для нас афідавіту, прийшов від Теодора Курпіти заплаканий лист до мене, що Ляля трагічно померла в шпиталі 6. травня 1956 року, на сам наш Великдень. Прийшло його велике прохання, щоб про це нічого не говорити батькам, бо помруть із туги за нею. І я в розпуці товкла об стіл головою, але нікому не казала причини. Мій добрий батько, не знаючи нічого про смерть своєї улюбленої донечки, спокійно помер на моїх руках у Перемишлі кілька літ тому, а мати, нещодавно довідавшись від зловних людей про смерть Лялечки, померла у Львові з розпуки за нею.

Сьогодні — вона вже 10-ий рік у труні на кладовищі св. отця Миколая в Чікаго. Немає Лісової Песні Галичини, нема Блакитної Гроянди Львова. Залишився тільки її чарівний усміх на фотах та чорні хризантеми смутку в серцях тих людей, що її знали. Залишився на її могилі тільки червоний пам'ятник із отерненим обличчям Господа нашого Ісуса Христа та її янгольський усміх. Залишилися слова на камені, що подібних не стрічається часто. Я й досі не вірю, що вона померла. В моїх руках ще свіжі її знімки з Олесем Бабієм, з Ганною Черінь та Уласом Самчуком. І на них вона жива й життєрадісна.

Та вона, хоч мертва, щасливіша від мене. Їй сповнилися життєві мрії.

Вона вічно ходитиме по білому теремі білих карток книжки свого чоловіка в блакитних трояндах його поезії.

Согенія Курпіта

РОМАН ЗАВАДОВИЧ

ДРУЖИНА

Пам'яті Дружини Автора цієї книги

«Недобре чоловікові самому!» —
Прорік Господь і з білого ребра
Створив її — чуйну жрекиню дому,
Владичицю родинного шатра. . .

... щоб в шумі бур, у вирі життьовому,
Не дбаючи, чи холод, чи жара,
Свого обранця жалощі й утому
Гоїла чаром ласки і добра.

Адамів сину, у терпкім відчаю
За втрату раю долі не кляни —
У серці жінки квітне спогад раю.

І лиш тоді, як смерти чорні сні
Її огорнуть мороком украй,
Ти зрозумієш, що утратив рай.

Роман Завадович

Понад всіми зіроньками,
Лиш одна мені мила.

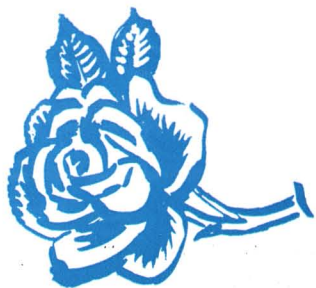
Із народної пісні

Тобі свій біль, о Пане, віддаю:
Це все, що можу я принести на офіру.
Ти дав мені любов,
Любов велику й щиру,

Та вкрала смерть любов мою,
І, повний болю понад міру,
Його Тобі, мій Пане, віддаю:
Це все, що можу я принести на офіру.

Амадо Нерво

ТЕОДОР КУРПІТА

БЛАКИТНІ
ТРОЯНДИ

Любими пахощами пахне ім'я твоє,
наче розлите миро.
Уста твої — пурпурова стрічка,
принадні, наче половинки сокови —
того яблука.
Голова твоя — мов Кармель, а
кучері твої — і цареві дивовижа.

Із «Пісні пісень» Соломона

ЦВІТУТЬ АКАЦІЇ

Лвітують акації, і млосно пахне хміль.
Лисніє кльомбами квітчастий львівський вечір. . .
Ідем усміхнені і чуєм, як з-над вілл
Долоні місяць нам поклав на теплі плечі.

Ми вже одружені і робимо брилянт
З твердого каменя, а з терну незабудьку,
Бо ліжка нашого не криє пух троянд
Лиш цвіт свідомости спільноти втіх і смутку.

Говорим з місяцем. . . Нервуємось. . . Моя
душа стривожена та впевнена, що треба
його лякатися у синіх ночах. . . Я
його улюблену зірницю викрав з неба.

Він ночі кожної ладен прийти і нам
Лишити ревнющів несамовитий вислів,
Тому щовечора втікаєм від вікна
І криєм мальвами свої розкриті мислі. . .

І палко молилось до себе в білу ніч
Та просим Господа, щоб нам зсилав на очі
В трудах задуманих ясні і довгі дні,
А в світлих радощах короткі темні ночі.

Львів, 1940

БІЛИЙ РАНОК

Барви згадок все від слів у серці дужчі,
І не нищать їх бурхливі дні. . .
І — донині срібні рожі на подушці,
Мов овечки сонні на лані. . .

І як гостро: в вікнах гнів собачих лаянь,
Та, приклавши палець до губи,
В кожнім закутку шукаю Миколая,
Що на ліжку ляльку загубив.

Що за диво — ніжна краля Миколая!
Все бентежить чудами мене. . .
Без накручення говорить і співає,
Хоч і ляже — в пору не засне.

Скільки чару зберігає брів цих вузькість,
Скільки казки в сині цих очей. . .
І цілую білих ручок дві галузки,
Що не гнулись до чужих плечей. . .

Лялька сонна. Та не спить уже. Не хоче.
Ранок сонце кидає на б'юст,
І тінь серпиків, що збігла з вій під очі,
Рожевить солодку блідість уст. . .

Срібна мріє і мій янголе крилатий,
Будь моєю дійсністю і сном!
І тремчу із щастя у кімнаті,
Мов з нещастя мальва за вікном.

О, боги, що загубились в людських чинах,
В майську ніч благословіть наш час!
Дайте їй такого мати сина,
Що колись сидів би біля вас!

Прокладайте нам не тільки зчаства,
А усе до радості мости. . .

І вміваємо з людського в собі щастя —
З хемії ума та глупоти.

Львів, травень, 1940

НІ, ЦЕ НЕ СОН. ..

Ні, це не сон. І це не приверзлося.
Дружина ти. . .

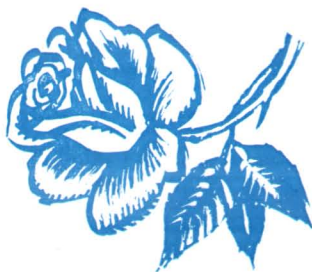
Та далі все пече
мене твій шовк сріблястого волосся
та голубінь твоїх ясних очей.

Мій скорбний світ погас у сивих кручах,
А радісний почався словом — ти
і чарами твоїх думок і ручок
на каменях складної простоти.

І квітну сам стобарвною весною,
І все блистить без пилу та іржі,
І книг хребти, як людських мрій вужі,
ворушаться, зворшені тобою.

І дужче все, все серцем розпростертий,
лечу в твої пахучі рамена,
щоб на твої — свої уста оперти
і всю тебе — всю випити до дна.

Та чорна тінь, злим прочуттям розквітла,
Торкає смутком край мого чола,
Ео забагато маю в серці світла
Та забагато щастя і тепла.

арк.

Лавка.

Вечір.

Млосний опій лип . . .

Здаля від лямп, очей і поговірки

Твій кучерик до уст мені прилип. . .

Над нами з неба дві злинають зірки,

І тепле серце чорними крильми

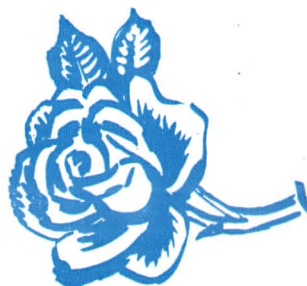
Безрадности черкає зимна гіркість:

Що нам зробити, щоб також і ми,
заблизнувши лихим очам востаннє,
сховалися між небом і людьми,

щоб наших тіл, посвячених коханням,
не дотикали зрада, ані час
твердим, як сталь, вердиктом невблаганним. . .

Щоб спільне серце мали ми і нас
єднав порив подумань і завершень,
та щоб в житті ми все робили враз,

щоб з нас ніхто не був в прощанні першим.

ПІСНЯ ДО МІСЯЦЯ

Не дивися, місяцю, в віконце
І не кидай смутку на долівку,
На подушці спить солодке сонце,
Кулачка поклавши під голівку.

Ти мій друг — могутній та убогий —
І, часами, заступаєш сонце,
Тож, де я в житті не маю змоги,
Будь моїм високим оборонцем.

Солов'я ти попроси, що густо
Сіє ніччю радощі і смутки,
Щоб із пісні не стрясав пелюсток
На її заснулі незабудьки.

Попроси зозулю сизокрилу,
Що на клені кукає над ганком,
Щоб дочасним не будила милу
Й не сплітала кучерів із ранком. . .

Попроси зірницю, що упала
З туги неба скам'янілим цвітом,
Щоб на шибці в неї не лишала
Власних сліз за нашим грішним світом.

Попроси! Для брата все бо властєся,
Бож брати ми з давнього віконця,
І в нещасті це нас лучить щастя,
Що яснієм саявом свого сонця.

ПРИЙШЛА ВЖЕ ОСІНЬ

Прийшла вже осінь. . .

Світ — пустиня. . .

Ліс — зимним золотом цвіте. . .

І дзвонить вітром павутиння,
мов нерви соняшних антен. . .

Не кидає вже сад в лице квітучих співів, і уста
німіють, наче муха в церкві,
коли скінчився парастас.

Та сліз за літом я не ллю, шкодуючи, що відгуло,
бо личенько під капелюшком
віщує довге ще тепло. . .

Ще стружки кучерів укупці
і в погляді безтілі сни,
та усміхом розквітлі зубці
ще зраджують ману весни. . .

Ти — юна все й рожего ніжна,
мов ранній щебет солов'я,
безгрішна дівчинко заміжня,
мужата панночко моя.

Тому, чи сніг, чи цвіт вишень і
магнолій захватний вогонь —
ти ручки все держи в кишені
та бережи тепло долонь.

Бо все жажду і прагну все тут,
щоб гріли все чуття мої
рожеве сонце з-за корсету
і білі пальчики твої. . .

Львів, 1941

КРАСА І РОЗУМ ТВІЙ

Краса і розум твій довкілля все ворують
І входить мудрий зміст в немудрих ряд імен,
І, навіть, на стіні похмурий образ Труша
Ясніє від тепла твоїх гнучких рамен.

Тепер моя любов зійшла в солодку звичку
І я щодня тебе тримаю на руках,
Та з двох твоїх сльозин, що мерехтять на личку,
Висмоктую слова, неznані в словниках. . .

.....

Щаслив я, що себе знайшов в твоїй особі
Та спільний стиск руки в коханні й боротьбі,
І часто сам себе не пізнаю у собі,
Та часто навіть сам я заздрю собі.

Тому, як блідне ніч від наших поцілунків,
Прошу невтомних зір утомлених ночей,
Щоб я в своїм житті не знав ніяких трунків —
Лише твої уста — і синь твоїх очей.

ОСІННІ НОЧІ

Осінні все люблю похмурі ночі,
Як у вікні стоїть обмоклий дощ,
І зимний вітер по калюжах площ
З плакучих верб німі листки волочить.

Тоді, замкнувши свій фортепіан,
Ідеш до мене, ніжна і промінна,
Та, любо сівши на мої коліна,
Кладеш голівку на моє рам'я. . .

Перо відклавши миттю і фіранку
Спустивши вниз, я казку у півсні
Тобі шепочу в теплих чарах ласки. . .

І при столі так мліємо до ранку,
Лише не спить собака біля ніг,
Вартуючи незавершенність казки.

ЗА МІСТОМ

Тут наших мрій благословенний кут.
Звідсіль везли щасливі люди жито. . .
Та скільки слів розсипав хтось отут
І скільки снів тут марно пережито. . .

Тут кожен крок — історія чуттів,
І кожен слід — чиєсь мале багато. . .
Тут хтось себе знаходив у житті
І свій кінець завершував початок.

Та нині дощ тут. . .
лине сніг. . .

Хіба

не зайвий труд нам снити про погоду,
коли душа, мов зламана верба,
свої листки пустила в чорну воду? . . .

Коли нас б'ють свідомість і сльота
І серце рве нам біль несамопитий,
Що Сам Господь чар нашим дав устам,
Але не дав його нам тихо спити.

І в кожную ніч, як гасне білий нів,
Ждемо без сну і виснажені мором,
Коли і де у ті пекельні дні
Нас повезе погуби чорний ворон. . .

І вірю теж, що Бог нам дав іще
Подвоєність кривавих болю терцій
І під чужим дрижатимем дощем,
Щоб гнів Його ми чули спільно серцем.

Невинна ти!

Він битиме мене
під сміх юрби і шельм утішні крики,
що я міняв все вічне за земне
і звав тебе Його Ім'ям великим.

Та — вічна ти.

Не проминуть віки,
а дасть наш Пан, могутен все і велий,
що квіти сліз і мрій твоїх палких
ввійдуть як вступ до Львова євангелій.

НАШЕ МІСТО

Наше місто — не наше вже місто
і не нашого духу печать. . .
Прапори язиками зміїсто
понад ним зловорожо сичать. . .

На стигматах минулої слави,
мов погуби страшна круговерть,
в зорі Леніна — молох кривавий,
в зимнім усміху Сталіна — смерть. . .

І немає в Даниловім граді
ватри сонця, ні зір, ні тепла,
тільки копіє Юрія в гаді
гріє серце невічністю зла. . .

І, мов сонце, несхитно і просто,
та вогонь, непочахлий в віках,
Федоровичів сяє «Апостол»
у нескутих Андрія руках. . .

Твердо віримо, волею вперті,
що ця пустка — це нива для діл,
і цю землю, осквернену смертю,
огортає крилом Михаїл. . .

І нас ранять нерадісні вісті. . .
Батурин. . .
і Полтава
. . . палі. . .

І німіємо в рідному місті,
мов безкрилі чужі журавлі.

ІДУ ХРЕЩАТИКОМ

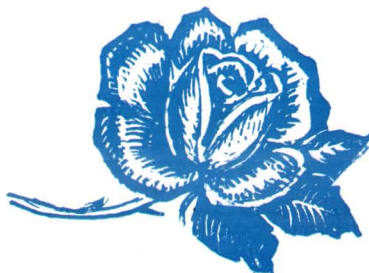
Іду Хрещатиком, і снігом в очі б'є
Різкий, мов приговор, Дніпра січневий вітер,
І радісне ім'я з п'ятьох рожевих літер
Тепло загублене і сонце подає . .

І в серці втомленім пахучі дзвонять квіти,
І ввесь я впевнений у твердження своє,
Що струни порвані та все життя мое
Богиня галицька ізцілить та освітить.

І крізь хуртовину і темінь злих ночей,
Повз вереск догризків і крик німих окрушок,
Що лику нашого затратили подобу —

Я бачу носик твій і чар твоїх очей,
Твої уста і чорний капелюшок,
Що навіть мертвого могли б підняти з гробу.

Київ, січень, 1941

СНІГИ

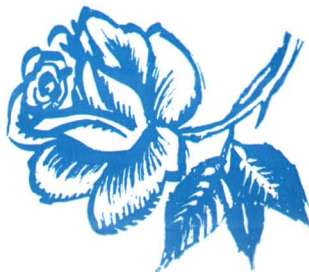
Сніги сибірські сиплють за вікном
І двері рве московський чорний вітер. . .
Стоять штики, мов смерти зимні квіти,
Над кожним кроком і над кожним сном. . .

І знаю сам, своїх думок арбітер,
Що жодне саяво райдужним крилом
Нас не огорне і своїм теплом
Для нас стежок за місто не освітить. . .

Ми у снігу, та разом гордо йдім
І пиймо лід, що сціплює уста нам,
Мов зимну кров свого життя страшного,

Щоб, поки свій залишим рідний дім
І заки нас москаль уб'є наганом, —
Ми мали ще чим плюнути на нього.

Львів, 1941

ІЗ РІЗДВЯНИХ НАСТРОЇВ

I

Минулих днів благословенний гомін
Уходить в серце співом солов'я,
І ти мені сіяєш, мов зоря,
В тривожнім нашім і ненашім домі.

І дзвоном б'є уся душа моя,
Та чую, що не на твердій соломі,
А в нас Христос, бо в наших літ Содомі
Нам не страшне Його святе Ім'я.

З тобою люблю сівши до стола,
У час, як Бог снігами дме у гніві,
Тобі нашіптують мої бліді уста,

Щоб кучері із мрії та срібла
Дала ти нині Вифлеємській Діві,
Щоб з них подушечку зробила для Христа. .

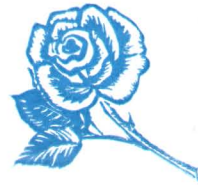
II

І знову згадок звуглені вогні,
Та пахне вечір синім чаром сіна. . .
І мовить зір: Зігни свої коліна,
Бо з колядою триста зір в вікні. . .

І я клякаю, і душа нетлінна
Летить з поклоном там, де в вишині,
Сидить Господь і наші сни та дні
Випалює у бурях та у війнах . . .

І, вдивлений в ікону на стіні,
Прошу Христа, що не лякався вмерти,
Щоб дарував мені спасенну річ —

Щоб я колись, як падатиме сніг,
Сам не ішов, голодний і обдертий,
У пустку хати в Вифлеємську Ніч.

Львів, 1942

ВІТАЄМО БОМБИ

Вітаємо бомби, мов радісне свято,
І пальців не треба втикати в ребро. . .
І хоч не засохла кров 39-го,
Прекрасно, що летиться в 41-ому кров.

Ця кров нас відновить. Вогнем синьокрилим
Навчить нас прокляттям степовости мрій,
Щоб ми юродивих синів не творили,
Ні в храмі Шевченка сліпеньких Марій. . .

І добре, що в тюрмах кров впала на тіни
Та дихають смертю відкриті гроби —
Це — меч наш у завтра. Це — німб України
І текст маніфесту нової доби.

Ми мусимо вбити за снів синім скельцем
Воли круторогі, шинок і капшук,
Це — місяцем нашим вишиване серце
І душу, що впала в вогонь закаблук. . .

Ми мусимо верби в ярмо закувати
Та з лірики вийти на зимні мости,
Бо для Батьківщини — не треба вмирати,
Для неї конечне — змагатись і йти.

Тому не ридай же, солодка, над болем,
Що друзям у тюрмах урвалася путь. . .
Розумні герої — не гинуть ніколи,
Бо з розумом чинять і йдуть.

Тому ти не плач тут, як плачеш нераз ти,
Чому ми не висим, як ті, на хресті. . .
Єдине, найбільше й найкраще в житті —
В ніякому полі не впасти.

СОВЕТИ ЗНОВУ ЙДУТЬ. . .

овети бомби скинули. . .

І гниль

у Львові знов із жовтих згнилень струпа. . .
І наші вікна, наче князь Василь,
на нас глядять мертвістю трупа. . .

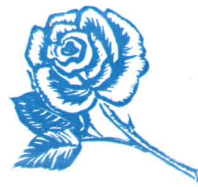
Вікна в нас вибито, мов зуби в «либерті»,
але життя — не вбив у нас ніхто ще!

І тішимося, від смерти видерті,
що ступає в пустку наших вікон
український,
запорізький,
у сивих шаравах,
дощик
богочоловіком.

Він нам по може. Ще й
розрадить фіялковим,
із фіял ковим словом,
та волошки твоїх непорочних очей
з-поза хмари розсіє над Львовом. . .

І йдемо — та стікаємо стовпами соли. . .
Падають на брук горобці дощу грудьми. . .
Перед нами
ноги
литки
плащі
парасолі. . .
така без бусолі ноглитплапа, як ми.

І сміємось дітьми маленькими,
що падає веселий український дощ,
і доріжкою енькою,
гадкою кладки
та кладкою гадки
він проведе нас по везувіях площ
до неньки.

Та в неї хата теж без вікон, мов казарма,
але йдучим благословенна путь!
Її серце — усе Альказар наш
і надаремно
совети знову йдуть.

І ЯК ТЕБЕ ДО БОЛЮ НЕ ЛЮБИТИ?

І як тебе до болю не любити,
І як у пісню не ввести свою
Твої уста, малиною налиті,
Та ту ясну голівоньку твою?

Ївоче обличчя — сонце і весна,
Твоя усмішка — цвіт черемхи білий. . .
І кожен хтось, невірний мов Тома,
Присягне, що ти янгол в людським тілі.

Твій теплий зір, у мрійну синь повитий,
І носик твій, з-над вот та з-під корон,
Мене вночі розбуджують дивитись,
Чи дійсність ти — чи лиш химерний сон.

І, як дикар, що має в серці кобру
Та все за фальш націлений до мсти,
Я часто сам стягаю з тебе ковдру,
Чи справді та, що поруч спить, — це ти. . .

Та бачу — ти. . . Це — ти лежиш на ліжку
Усміхнена, в сорочці голубій. . .
В трикутник ти зігнула ліву ніжку,
А праву ліньки кинула набік.

Це — ти лежиш, чудова наче мрія.
Це — пахнеш ти левконією туг. . .
І твоїм віддихом я дихаю і дію,
Та твоїм пульсом кільчусь і росту.

Душе моя! Ти всім моїм еси!
І прийде час, що рвійними руками
Або тебе чужий увічніть камінь,
Або сама свій мармур прикрасиш. .

МРІЯ

Так хочеться від себе утекти
І книги кинути та міста вогкі мури
Й, за руки взявшись, в далінь з тобою йти,
Де повно зелені й далеко від культури. . .

Вернутись хочеться до лишених гаїв,
До верб над Липою і лип, що йшли до Снович,
І вдруге слухати, як вчить мене в моїй
Маленькій юності — великий Завадович.

Вернутись хочеться до ремезівських нив,
До цвіту яблуні, що сторожем був хати,
Де батько вдумливий в біді щасливо жив
І мовив римами, не вміючи писати. . .

.....

З косою хочеться йти та в щебет слух
Втопити захватно з тобою між полями,
Розвісивши наопашки кожух,
А ти — босоніж, в хустці і з граблями. . .

Так місто лишимо і кинем в забуття
Пісні і скатерті, мій стіл, папери й крісло,
Щоб лиш захопленням не вбило нас життя
Та з болю радості щоб серце нам трісло.

Львів, липень, 1944

ІДЕ У ЛИПЕНЬ

Іде у липень спізнена весна
І світить багром радісне зелене. . .
І ти, принадна, юна й чарівна,
Вдивляєшся гаїлкою на мене.

І знов твій усміх і коралі уст,
І знов в очах блавати синьотонні. . .
І в тебе я дивлюся і молюсь,
Як до Мадонни, що зійшла з ікони. . .

Ти — все моє. Моя мета і ціль,
Видимий світ і відчувальне руно,
Й немає місця на твоїм тільці,
Де б не коривсь тобі мій поцілунок. . .

Але тепер лишім усе. З вини
Епохи зла — вмить мусимо тікати. . .
В мої думки волосозлот звени
І зір лиши на мальвах біля хати.

Хай ці квітки, сухі від самоти,
Неждучі слав, і нескупі на здачу,
У майську ніч, як повня заблистить,
Над мохом слів і наших мрій заплачуть.

Пора у путь. З-під жару і руїн
Берім свій світ у далечні країни,
Не як шлики прерізних україн,
А як тризуб одної України.

ВИЇДЖАЄМО З РІДНОГО ДОМУ

Вийджаємо з рідного дому,
Але де та куди — не знаєм. . .
Тільки чуєм, як стогнуть колеса,
Тільки бачим вогненну Содому
Над країною нашого краю.

Це — горить і кривавить, мов близна,
Наше серце смутне і обдерте —
Наша жовто-блакитна вітчизна,
Що все може — тільки не вмерти.

В нашім клунку «Псалтир» і «Кобзар» наш —
Наше все урятоване щастя,
Щоб душа українська нездарна
В безнадії під муром чужини
В них знаходила віри причастя.

І читаєм: Криниця і Нітра. . .
Нема хліба в порожній торбині. . .
У легенях ще нитка повітря
І ще смужка надльвівської сині,
Та в очах твоїх з льону села
Чорний смуток і зміна:
Ти гориш і ти тлієш дотла,
Мов уся Україна.

І ми чуєм, що серце в нас — рана одна,
Та по нас несправлятимуть тризни.
Ми все перебудем. Така бо ціна
За тризуб золотий,
За Шевченка слова,
За любов до вітчизни.

Тож хай бомби ревуть і хай дим
Переходить над попелом праці!
Це так мовить Господь.
Це Його херувим
Рабів перетоплює в націю.

Кленовець, Словаччина, серпень 1944

СЛІПІХ ВІД СЛІЗ

Оліпих від сліз і від думок горбатих,
Так долі шлях над Попрад нас привів. . .
І залишили ми в жару свої Карпати
Та згас в вогнях наш вічноюний Львів.

І в нас серця, як вересневі птахи,
Ячать без крил, холодні і сухі. . .
І чим вози нас тягнуть більш на Захід —
Тимбільше ми везем себе на Схід. . .

В своїх думках і в найкоротшім слові,
Повз блиск катюш і згари та вогні —
Ми ходим знов по Коновальця Львові,
Де до ОУН нас кликав Кривоніс. . .

Сьогодні теж, спочатку все і знову,
Ми чуєм тут з-над лишених руїн,
Як нас зове на Ринку наш Підкова
І кличе нас у Юрі древній дзвін. . .

І зараз знов, крізь Татр тризуб словаків,
Де мучить нас утома і жага —
Ми бачим знов франківський свій Личаків
Та янівський камінний град УГА.

І знов йдемо у ночі зимній тиші,
Поклавши мрій золочені мости,
Там, де лежать Білас і Данилишин,
Щоб потай нас їх душі вчили мсти.

І ті нас вчать. . . Нас вчить їх смертний грудень,
Їх ранок сну із льоду та імлі,
Що нашим Львів, як був, так нашим буде,
Хоч навіть ми до нього не прийшли б. . .

І стоїмо. . . Ніч хмура і недобра. . .
І жаль жере, що в тій страшній порі
Твоїх сльозин, поточених у Попрад,
Не зловить жодний невід у Дніпрі. . .

.....

І ждем всю ніч, розтоптані й розтерті,
Забуті світом — мов чуже дитя. . .
Та не ждемо в чужій країні смерти,
А вирватись для ближніх до життя.

ВЕДИ!

е час відновлює казарму —
І наші там горять міста. . .

.....
І переходить в сивий мармур
твого обличчя маєстат. . .

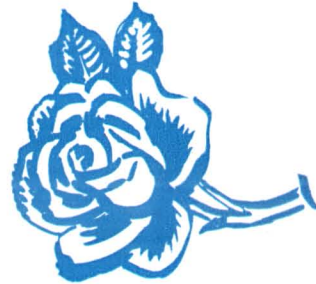
Ти — мовчазна, мов скорбна осінь,
І синь не трискає з-під вій,
І квіти срібного волосся —
Немов гербарій мертвих мрій. . .

Ввійшла у крицю ніжність тіла,
Застигли стріли довгих брів. . .
Як ти — так Ольга кам'яніла —
З вогнем пустивши голубів. . .

Щоб древнє піднялось із кriptи
Та душі ожили сухі —
Мої слова вогнем посип ти
І пальцем покажи їм — Схід.

Нехай летять з чужого краю,
Крізь липня синього туман,
Та, спалюючи, воздвигають
Для України — Орлеан.

Будапешт, 1944

ЛИШАЄМО

Цілоденське залишаєм в шопі ліжко
і в Гунію волочимо свій шлях. . .
І Ріма Шомбат,
Дебречин

і

Мішкольц
тремтять, як ми, у вирвах і димах. . .

І поїзд мчить, здригається і стогне,
щоб тільки в синь з людського моря сліз. . .
Але для нас — ані зоря, ні вогник
не блимають на небі і землі.

Ми — втікачі, все на дощі і вітрі,
що без вини у смерті впали гру. . .

І в чорних снах ікони Одигітрій
на зморшки чол кладуть нам рожі рук. . .

Нічим для нас рівнини ці чудові —
друга Херсонщина — і всоте все не та,
як ми Путивль лишили свій у Львові
і гасне нам тризуб слов'янських Татр. . .

Нічим для нас мадярська ніч криштальна,
Токай і блиск вогню його вина,
як туга б'є і розпинає жаль нас
за місяцем, незнятим із вікна. . .

Як рве нас біль за молодість колишню
і крильми б'є нас пізній черногуз,
що вдома ми лишили білу вишню,
що знала ввесь гріхопис наших уст. . .

.....

Та — в путь із мрій!
Можливо, що, нарешті,
важкий тягар, утомлені украй,
ми скинемо в чужому Будапешті.

Свої серця у нечужий Дунай.

ТАК ОСЬ У ВІДНІ МИ

Так ось у Відні ми. Тут сонце світить блідо
І смерти подихом Дунаю фіміям. . .
Та Відня тут нема, лиш є Центральний Фрідгоф
І тони Штравсові, завмерлі в пашах ям. . .

В огнях киплять доми. . . Згорілі нерви дроту
Відслонюють трагізм і прогри наготу:
Дунай є — брак води, є фельд — немає броту,
Є кампф — нема цапів, охочих у лянштурм. . .

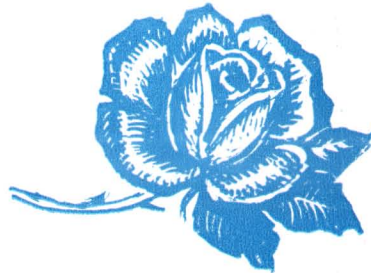
Куди ж звідсіль іти? Чия золотOVERХА
Столиця прийме нас та наш усуне страх?
Який нам Семерінг чи інший зимний Швехат
Заступить вбогий рай Феакії Дністра?

В чужий ми впали гріб, і виходу немає,
Та хай в цей грізний час, як душу смуток рве,
Камінний спокій твій, слов'янська Навсикае,
Нам скріплює серця, що все переживем.

Нехай твоя краса не з мармуру Ййону
І святість уст твоїх, відчужених від зла,
Осяють наш причал — це місто сліз і скону —
Та мертвим під вінок дадуть кусок тепла.

Хай личенько твоє і очі з туги льону
Благословить страшний печерський Єгова,
І, хоч нам не дає вернутися додому,
Хай хоч кладе у Львів шляхи моїм словам.

Відень, вересень, 1944

ЧОРНОБРИВЕЦЬ

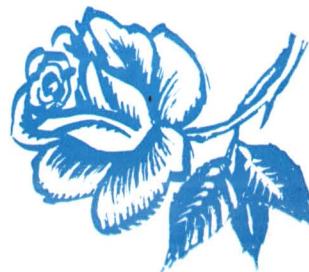
Там — у ріднім домі — осінь золота
І ще світить сонце з неба синіх прерій. . .
Тут — вогні і бомби, сніг і болота,
Та, хоч світ відкритий, скрізь закриті двері.

Всюди кігті смерти і мертвецький мох,
Всюди сльози й прірви, як пожнив'я свердла:
З трупом господині тиждень лежимо,
Бо нема печатки, що небіжка вмерла.

Кришу нам зірвало і нема вікна,
І нема поради в Бургу і ратуші. . .
І щоночі сняться львівські леви нам,
Що ревуть, мов наші в них застигли душі. . .

І не маєм пляну, ні думок, ні мрій,
Всюди хмар холодних розшалілі гриви,
Лиш в фляконі серця теплий усміх твій
Пахне, наче з дому рідний чорнобривець.

Відень, осінь, 1944

МІОНХЕН

се знищене і кинене у тьму,
Мов цирюграф на зраду прав і регул. . .
Це — град монахів, пияків і муз
Та лобний холм «дер Гавптштадт дер Беверунг». . .

Це тут колись, націлено у час,
Під плюскіт зір, що Фавст їх манив оком,
Відроджувалась готика меча
Та жовто-синь козацького барокко. . .

Тут Нарбут жив. Тут був германський біс,
Що, крізь вогні та прапори подерті,
На сотні літ в «Нову Європу» ніс
Свободи смерть і все мистецтво смерти. . .

Тепер тут сон і гори стін і скла
Та, як гіркий здобуток права раси,
Лежить в рові, де вулиця була,
Завмерлий крик на цеглі: Гете штрассе. . .

Все місто гріб і смерти чорний гай
І кожен крок — сліди розбитих горен. . .
І все кричить, що «аллес іст форбай»
Та бачим теж, що «аллес іст ферльорен». . .

Нема тут міста, тільки згар. . .

Пора

помстилася, ізвергши все в руїни,
за плач сиріт на берегах Дніпра,
Та біль і плач всієї України. . .

Кохана, кинь, крізь лютих бур виття,
Волошок синь на зуглений бетон цей. . .
Хай місто це приверне до життя
Твоїх очей сарматське щедre сонце.

Міонхен, 7. квітня 1945

БАВАРСЬКИЙ СЕРПЕНЬ

поля покошено. . .

Спинився вогкий потяг
у сині ранку та в роздзвінні кіс. . .
Та не спинився мій вогненний потяг
до уст твоїх і до пахучих кіс. . .

Я ввесь від тебе квітну білим маєм,
і в тобі ввесь затоплений мій зір,
бо на землі — нічого більш не маєм,
лиш близькість тіл та дальню далеч зір. . .

Тому тепер, як скошено всі луки
і вніч від сліз скрипить Великий Віз —
хай мертвлять нас кохання смертні луки,
щоб нас ніхто нічим ніде не віз.

и на Хімзе.

ХІМЗЕ

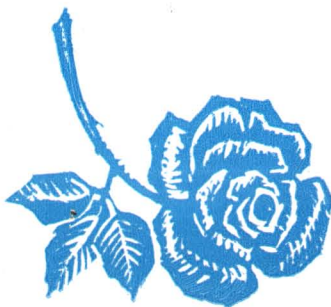
Війна прошуміла, мов буря жорстока,
і знов в золоті заль зустрічаємо дати старі. . .
Все тут мертве і цвіль,

Тільки ти,
тільки ти — синьоока —
теплим сонцем гориш в цьому гробі гобленів і мрій.

Зупиняємось, щоб, за плечима баварців веселих,
ти мене доторкнулась, а я відсміхнувся тобі.
І уста твої знов — наче квітки розхилений келех —
і знов очі твої — мов волошок п'янка голубінь. . .

І я заздрю добра, що зазнав тут король сумовитий,
і був втоплений в тім, що в житті над життя він любив...

Твого моря очей проплисти я не всилі, ні спити,
і нікого нема, щоб мене в цьому морі втопив.

НА АТЛАНТИЦІ

а морю ми. . . У сивий корабель наш
Вдаряють хвилі, мрії та льоди. . .
Яка страшна ця просторонь пустельна,
Ці білі гори чорної води. . .

Десятий день — лиш води води місяць
І тьма стоїть з підводних димарів. . .
А в нас тепер над полем срібний місяць
І синю гречку косять Косарі. . .

Та, серце, цить! Не прийде швидко зміна,
Не скоро нам засяє рідний нів!
Страшні моря ще має Україна
Переплисти до власних берегів.

Пливім крізь шторм. У наших душах сила.
Задивлені в далекий Канаан,
Ми вирвем з серця кожен ятаган
І кожні зшиєм порвані вітрила.

Атлантійський океан
серпень, 1949

ПЕРЕДГРОЗЗЯ

ак кожне слово, кожна рима
надихані тобою. Ти,
мов срібні крила серафима
і щедрі руки доброти,
все наді мною. . .

Тінь від слави
і творчих діл спасенний гріх —
все від долонь твоїх ласкавих
і ніжних поглядів твоїх.

І хоч люблю, немов життя,
тебе в твоїй красі високій,
то дивні все передчуття
схвильований мій бурять спокій,
і чую крізь шорсткі роки
в своїй гіркій душі скитальчій,
що смерть мені зісуне пальці
з твоєї теплої руки.

І я засну, і крізь уста
легені кров останню кинуть
і без китайки та хреста
затягнуть в землю. . .

І полинуть
з чужини хмари в далечінь,
на крилах несучи, мов шарфу,
ніким неовлені плачі
про порвану Калини арфу.

І я щодня дивлюсь надхненно
на носик твій і луки брів
і кличу: Українська Венус,
княгине діл моїх і снів,
проси у Бога не срібла,
ні про листки мені лаврові,
а щоб, як вмру, хоч ти жила
в українським Львові.

НАД НАМИ — ТУРИ ХМАР

Над нами — тури хмар і виє гураган
та квилить корабель, мов недобита птиця. . .
Весела тільки ти. . .

Чар зваби і оман
в твоїх палких очах і на устах іскриться.

На палубі щодня тобою все живе,
бо гоїш людський біль в лілейнім милосерді. . .
Кидаєш синь очей — і море не реве
та всі, що на воді — з тобою мов на тверді.

Стоїш ти серед нас, мов казка золота,
усміхнена усім та для добра без втоми,
і вигляду твого рожева повнота
нашіптує мені невисловлений домисл. . .

Можливо — матір ти. Можливо — в чорну ніч,
як витиме сліпа над нами хуртовина,
в вертепі серед скель, в далекій чужині,
ти приведеш мені в господу серця сина. . .

.....

Цілуючи твої веселі смужки брів
і чарівні твої суніці коралеві,
я — чіткий: пропливу всі піни всіх морів,
як буде погляд твій.

Твій білий трепіт мев.

ЧІКАГО

Чікаго ми. Скінчився лагер.
До щастя зведено мости. . .
І висідаєм, як бродяги,
Без дому, роду і мети.

Ми на пероні. Зле одіті.
Ніким непитані ніде.
І йдем по знайденому світі,
Мов тінь загублених людей.

Нема тут допиту жандармів
І на рентген не ходять сні,
Лиш жаль, що зір блакитну фарму
Фабрик затьмили комини. . .

Не бачим лісу, ні узлісся,
Не чуєм пошуму сосон,
Закрили лямпи львівський місяць
І зорі випалив неон.

А прагну так, як ніч смертельна
Мені вкриватиме чоло,
Щоб стукав в серце журавель наш
І бузька згорене крило. . .

Та тут, як радісні приبلуди,
Бездомні все і молоді,
Ми потом чол сотворим чудо
І кров'ю рук здобудем дім.

Тут зцементуєм щастя кусні
І стрінем Бога серед нав,
Щоб тільки соняшний твій усміх
Мене ніколи не минав.

ТАК ШОСТИЙ РІК

Так шостий рік життя проходить наше
У сірих рамах фабрики і сну. . .
І ріже горло мій невтишний кашель,
Віщуючи невтішну новину. . .

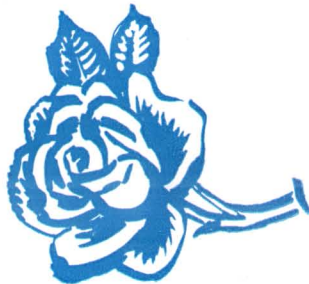
Я дихаю і прію від втоми,
Але мені недуга нестрашна,
Бо тільки ціль: тобі купити домик,
Де повно рож і повна тишина.

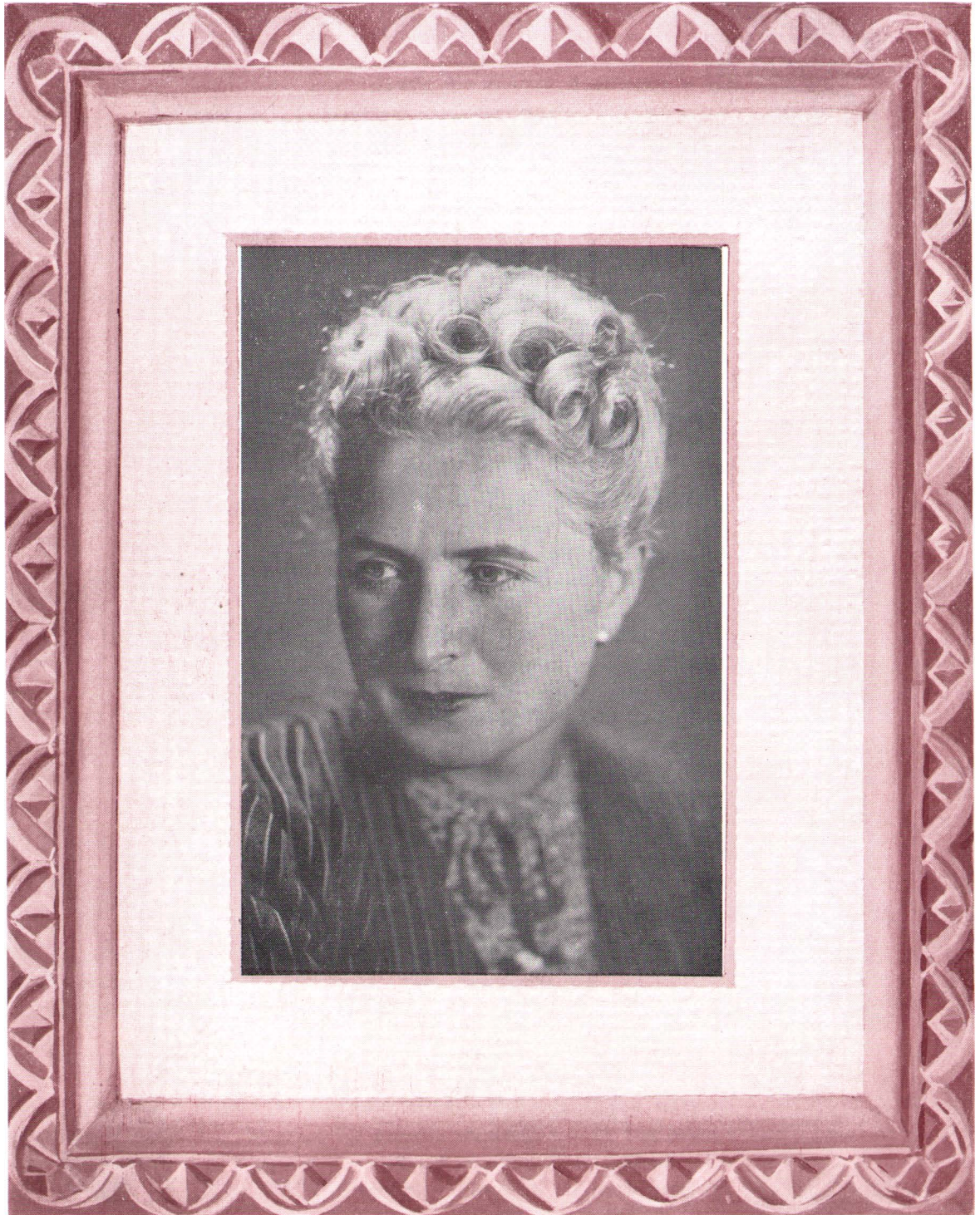
Купити дах, придбати скравок вілли
під лісом десь, над річкою, в яру,
де літаки удруге не ревіли б
та щоб не спав із нами тиждень труп. . .

І ти мене щодня журливим очком
стрічаєш вранці. . .

І йдемо німі
із щипцями і зимним молоточком
новий свій рай творити в чужині.

І бачу все, йдучи з тобою пішки,
минаючи незбуджені доми,
що усміх твій, тінь давньої усмішки —
мені ворожить бурі і громи.

ЯК РАДІСНО

Як радісно в нерадісній землі,
Куди ж тепер тобі до нас, Європо!
Конвалії у склянці на столі,
Полтавський борщ і картопелька з кропом. . .

І, обеззміслені, мов пара молодят,
Приносимо шість філіжанок кави,
Бо з нами тут, здається нам, сидять
Бабій, Орест, П. Зайцев і Державин. . .

І весело. . . І щастя вдосталь є,
І наших неб не хмарить жодна хмарка. . .
І поруч ходять Шекспір і Шеньє,
Живий Тарас і півживий Петрарка. . .

«Курінь Гуцульський» куриться в димах,
«Душа і доля» відчиняють скрині. . .
І дивляться і Гете, і Діма,
Як Блокові всміхається Єсенін. . .

В кутку сидить, усміхнено-смутий,
Теок, що лиш прийшов додому з праці,
І щось йому, мов казку давнини,
Прочитує з сатир своїх Горацій. . .

І так до болю світло від учоб
Та попелу відкритих ветхих істин,
Що ми не чуем, що живем, і що
Погребники так само хочуть їсти.

.....

А ти гориш, мов радісне дівча,
І ловим всі твоє слівце кохане,
Та серцем бачим у твоїх очах
Кирилицю Святої Книги Анни.

Затісно тут і мріям, і словам,
І коле все та все сповняє болем,
Але, як ти, як будеш ти жива,
То мертвими не лишимось ніколи.

ТРИВОЖИТЬ ЗНОВ

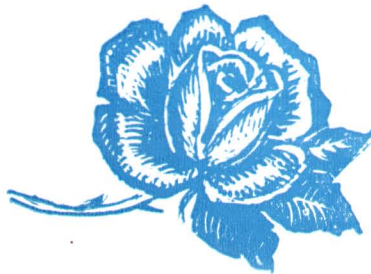
Тривожить знов мелянхолійний сніг,
Неначе з дому хворобливі вісті.
І я Різдво чіпляю на стіні,
Та для Христа нема що в хаті їсти.

І я в сльозах говорю небесам
та зорям, що співають над собором,
що в мене діва хвора і я сам
викашлюю легені в сніг і порох. . .

І хай простить Дитятко осяйне,
що в хаті бруд і на ялинці злидні,
та як її недуга промине —
ми всіх святих запросим на Великдень.

І чи кричать, чи богохулить, чи
ридає над сліз і слів цих чорним змістом?

І зимне місто вічністю мовчить,
і зимна вічність так мовчить, як місто.

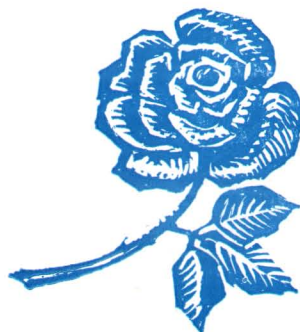

ЦЯ ВЕСНА — ЗЛОВОРОЖА

Ця весна — зловорожа. . . Снігу в квітні намітка. . .
І чиясь нас тривожить відчута стопа. . .
Твої очі смутні, мов потоптана квітка,
І уста, мов падолист в глухий листопад. . .

Чи це слід чаклування, чи тройзілля наврочень —
Наша віра в прийдешнє усе це знесе!
Смерть нераз у житті нам дивилася в очі,
Та любов'ю її ми соромили все.

І тепер, моя Ладі, ми це все перебором
І вогнями настурцій нас палитимуть дні,
І щасливі повернем, там, де мальви і зорі,
Та де місяць щоночі вартував при вікні.

НЕМАЄ РАДИ

Немає стежки в радах і листах,
І відчуваю, жовтий і понурий,
Що цей усмішки промінь на устах —
Це промінь сонця перед громом бурі.

І розплелися кучері твої
І сум заплівсь у лен очей незпитих,
І зимна кухня місяць вже стоїть,
Бо ти не годна їсти, ні варити.

Щодня душею в'янеш. . .

І нема
на це рецепт і всі безсильні ліки,
лиш вдома Труш
і вдома кармін мальв
могли б твій біль усунути навіки.

І я ходжу німотний і не їм
та заздрю всім, завидую до болю
того добра: Прийти у теплий дім
та в щасті їсти теплу бараболю.

Але для тебе, ніжна і тонка,
Своїм чуттям і болем землю зрушу:
від горлиці дістану молока
та з кременю тобі вина надушу.

Ти — мусиш жити!

Мусить цвіт черемх
тобі, живій, стелитися під ноги. . .

Який же скарб додому заберем,
коли весна розкриє нам дороги?

МИНУЛА НІЧ

Минула ніч у шрамах, мов каліка,
І довжиться віками кожна мить. . .
І лиш водно —
аби з'явився лікар
та лік подав. . .
І він приїхав.

Ми
утрійку сіли. . .
Зимна автострада
уся в сльозах. . .
І так прийшов шпиталь. . .
І ти востаннє глянула, як владар,
на свого царства звуглені міста. . .

І, клянучи трагічне слово «доля»,
я німо сів в чужий нечулий віз
і зимний твій, твій мертво-синій погляд,
мов паску, я в свій мертвий дім привіз. . .

І ніч усю ревіла хуртовина,
Громи вдаряли в вічне і земне,
Катуючи Марії в гробі Сина
І півживого без труни мене. . .

І я, всю ніч задивлений в чудесне,
Ридав і вірив. Вірив над усе,
Що вранці Бог із Правдою воскресне
Та всю тебе з Неправди піднесе.

ЧОРНИЙ ВЕЛИКДЕНЬ

еликдень?

Ні!

Воскресними думками
не лину я під небо осяйне,
бо зірваний із гробу Бога камінь
упав на неї — та убив мене.

Вона лиш ніч була у власнім домі —
і одну ніч в лічниці. . .

І, мов грім,
із ніг валить мене страшна відомість:
вона вже труп від дев'ять 47. . .

І я кричу. . .

Ламаю двері й сходи,
всі ляmpi б'ю й толочу книг скарби,
та скло гризу із дертих Богородиць,
що в Них я вірив і їх все любив. . .

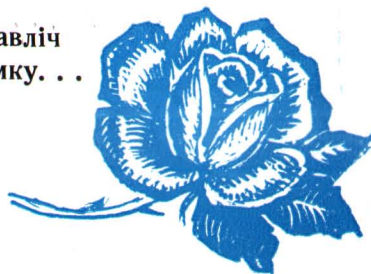
Які чуття?

Які кометні мітли?
Яких проклять тут діяв заповіт,
що ти, що все любила світ і світло,
пішла без мене у неsvітський світ?

.....

І, з чорних сліз набряклий, наче опух,
спостерігаю в срібнім саяві дня,
Як Божий Син, що встав сьогодні з гробу,
у вічний рай їй браму відчиня. . .

І, мов слухач, розбуджений у авлі,
лечу у храм в годину шю гірку,
щоб попросив Христа ігумен Гавліч
— до завтра ключ лишити у замку. . .

В КАПЛИЦІ Я

каплиці я.

Та в серця глибині
я не молюсь. . .

Біжу у шум зелений,
бо при чийсь тут хтось клячить труні,
що — що подібний до мене. . .

І гостро бачу: він — такий, як я,
лише Вона мені неznана пані. . .
Моя Дружина — Далія моя —
тепер удома при фортепіяні. . .

Вона — не вмерла. Їй не між гроби.
Вона чужа для моху і для плісні. . .
Тепер з долонь її зливають ласки голуби
до Путивлів і Плісниськ. . .

Тепер вона, в полоні синіх мрій
і в трагії «Аїди» й «Травіати»,
розсипує з-під довгих чорних вій
по всій кімнаті галицькі блавати. . .

І я лечу від себе, мов чужа
з несвого тіла совість. . . Я самітний!
У мене серце стоптане й душа,
мов злий карат, ізвержена на смітник. . .

І я блукаю містом. . . Серед мук
кричить мій біль, упертий і сердитий,
чому ми тільки молимося? Чому
нема в нас сил із Богом говорити?

Конечна зустріч з Господом. . . Наказ
Він нам подав: в житті шукати Правди.
Можливо Він, Себе зустрівши в нас,
над нами і Собою зарідав би.

Нам треба з Ним змагатися. . . Бо й є
За що. . .

Берем щодня причастя
Його Єства, а Він нас вічно б'є
Пожарами й невисненим нещастям. . .

І в каплицю вертаюсь. І, мов грім,
вдаряю в двері та гризу колодку,
щоб відсіля її забрати в дім,
її живу, усміхнену й солодку.

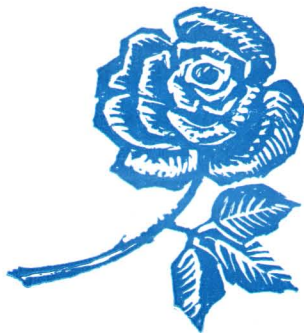
ТРИ ДНІ ВІКНА ВІДЧИНЕНІ

ри дні вікна відчинені. Тьма
із дощем рвуть фіранки. . . Годі. . .
Тут живу — та мене тут нема,
Бо від себе скриваюсь, мов злодій.

Лиш, як північ промчить в засвіти,
Иду додому в жахливій тривозі,
Щоб там серця свого не знайти
Неживим на немертвім порозі.

. . . І проходжу поріг. Німота
Ударяє без тіла і духа,
І нема ні від кого листа,
І не дзвонить в вікні навіть муха.

І, припавши, цілую згори
Вниз суконки твої полум'яні,
Наче царства свого прапори,
Що вже більше ніколи не встане.

І ТАК ЖИТТЯ КІНЧАЄТЬСЯ

так життя кінчається. . .

І мідь
лишається на фот дочасній стійці. . .

Чи бачиш, що з моїх думок стоїть
на черговій, неписаній, сторінці?

Стоїть лиш хрест. Видніє зимний гріб
і килим зіль, німий і без надії,
мов вічний знак коротких наших діб
та паморозь на квітах наших мріянь. . .

Вона тут є. Вона в чужій землі. . .
Лежить німа, мов символ катастрофи. . .
Та, що була мені Бояном слів
І серцем всі мої писала строфи. . .

Нема блаватів, кучерів нема. . .
І вже ніщо для мене не воскресне!
І кожне літо буде, мов зима,
Та зими будуть з льодом, наче ввесни. . .

Кого просить? Про що снують?
В житті
нікого вже не піднесу на дусі. . .

Ходжу зимою в зимному пальті,
а літом у гарячому кожусі. . .

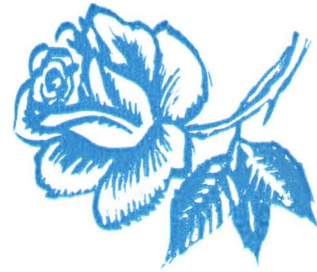
Бо — ціль одна. Мети не має чверть,
а повнота на вівтарі ідеї,
і мрію все, щоб лиш нехайна смерть
мене життям злучила знов із нею.

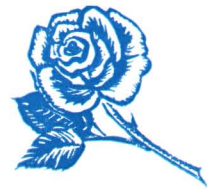
.....

Тому просім невинні, мов вода,
Щоб Бог нам дав найбільшу ласку в світі:
Щоб хтось колись нам на могилу дав
Хоч наше прізвище на цеглі чи граніті. . .

Бо повз вогонь і воду, й через газ,
Незнищений чумою і полками,
Усе стоїть, мов мертвий Божий глас,
З погордою для людства — вічний камінь.

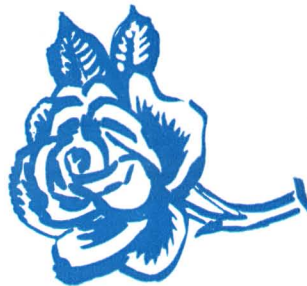

ЧОМУ МОВЧИШ?

, зоре мрій! З тобою все я, чи
у вікнах день, чи ночі срібний лебідь.
Скажи мені, промов, чому мовчиш
на сліз листи, посилені до тебе.

Ти відійшла за невидимий круг,
Моя любов в це вірити не хоче.
Ждучи тебе — вже вислухала слух
І в чорний час вже видивила очі.

Уста поклавши на твої сліди,
що значили мої верхи й пониззя,
молюсь тобі: Встань з гробу і прийди,
та хоч би сну голівкою діткнися.

ЖАХЛИВА НІЧ

Над містом місяць догаряє
І північ вибила давно. . .
Вся біла випита докраю,
Лиш темне ще стоїть вино. . .

І, мертвий з болю та горілки,
Немов в людині сатана,
Підношусь з зимної долівки,
Щоб кухоль взяти ще вина.

А жар в цигарці нерозтертій
На мокрому тліє рукаві
І дивиться, як око смерти,
В живого очі неживі. . .

Вже тиждень я не їм. Не треба,
Немає цілі, ні мети. . .
Єдине: клаптик свого неба
В твоєму погляді знайти. . .

Єдине: розірвати коло
Розпуки, клятви і виття
Та янгольський твій вчути голос
Над трупом власного життя.

.....

І п'ю вино. . .
П'ю лік отрути —
Терпке благословенне зло —
Не щоб минуле призабути,
А воскресити, що пройшло.

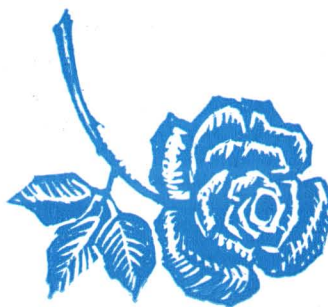
СИНІЄ ДЕНЬ

Синіє день крилатий та розлогий
І йти б кудись, де люди і кличі,
Але мені безцільні всі дороги й
Очей не манить жодна далечінь.

Чужі мені співучі сонця бризки,
Все чорне скрізь і біла скрізь зима —
І на столі лежить розкритий Рильський,
Як мертвий світ дочасности оман. . .

В кімнаті ніч і темно, наче в кузні,
Упала цвіль на книги і листи,
Лиш зо стіни її у рамах усміх
Немов зоря над згарищем блистить.

Та вийду в день і попливу з юрбою,
Що забуття забутим роздає,
Бо сам боюсь лишатися з собою
І сам себе питати, хто я є.

ХОДЖУ ЩОНОЧІ

Я виплакав із болю очі
Та серце розіп'яв своє
Й ходжу на цвинтар твій щоночі
Дивитися, чи ти ще є.

І, розсуваючи, як завше,
Покладену між нас межу,
Я, на твій гріб хрестом упавши,
До ранку у сльозах лежу.

І чи зима, чи липня шати
Я все з тобою серед трав,
Саму ж боюсь тебе лишати,
Щоб хтось мені тебе не вкрав. . .

І ЗНОВ СІДАЮ

І знов сідаю, кволий і важкий,
Свій щедрий світ з нещедрого творити,
Та на столі скарпетки і книжки,
Сорочка, хліб і чай, три дні непитий.

І як же ж тут творити щось? І вій
Чиїх вогонь додасть словам окраси,
Як я моряк, що втратив компас свій,
І пізній цар, що шлях згубив до ясел?

Але сідаю і пишу. . . Слова
Низинкою кладуться голубою,
Бо знаю, що промінна і жива,
Мов Голуб-Дух, яснієш наді мною.

І дзвонить серця зірвана струна,
І гіяцинтом дихає світличка,
І чую, як, холодна ти й смутна,
До мене нахиляєш крайчик личка. . .

Та я ніколи не оглянусь. Ні!
У далеч зір звертатиму нап'ятий,
Щоб привид твій із незнищених днів
Ніколи не зникав мені з кімнати.

ТИ — МЕРТВА ВЖЕ

и — мертва вже, й калинові мости
до щастя зірвано. . .

Та все ж часами сниться,
що ми в плащах. Десь їдемо.

І ти,
немов на щоглі в темну ніч зірниця,
мене осяюєш,

чар-маниш,
мерехтиш
і посилаєш навстріч дневі злому
усмішку янгольську,
мов сонце між дроти,
щирішу сліз із світлішу від трону.

Сьогодні знов приснив тебе я.

І
знов наче їдемо в своє майбутнє світле,
і квітнуть знов засніжені гаї
від уст твоїх, перлинами розквітлих.

Смієшся знов. . .

І, як за синів днів,
пригадуєш, мов згаслі іскри ватри,
у собі чар русявих скитських дів,
могутніший від зваби Клеопатри.

Тож смійся в снах. . .

Сіяй, немов зоря,
над трупами моїх побитих армій
і усміхом висушуй сліз моря,
що залили плакучий каламар мій.

Звертай на мене місяця кружок
і в снах свідчи, що правда не є мітом,
що в небі теж є наш земний божок,
що нами править, наче власним світом.

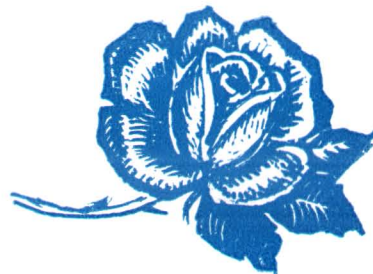

ПЕРШИЙ СНІГ

ліпий, німий, оглухлий та обмоклий
Іду, як символ болю й самоти,
Із твого дому, сім, три, сім Норт Оклей,
Щоб щось тобі на зиму принести.

Хоч перший сніг летить з небесних пушок —
Несу тобі у зашморгу руки
Твій лишений із Космача кожушок
І з кожушком ще львівські чобітки. . .

Це все тобі на гріб твій покладу
Та в мольбах ніч проплачу на підлозі,
Щоб стежки сніг до тебе не задув
І в плічка ти не мерзла, ані в нозі.

ВЕЛИКОДНЕ

Дивлюсь в Твоє обличчя золоте,
і в жилах кров сповільняє свій обіг,
і, повний сліз, я вірю, Христе, в те,
що Ти воскрес, дві ночі бувши в гробі.

Сріблиться схід, і чути дзвонів спів,
що ми його не чуем в році двічі,
і видно, як на скелях вівтарів
горять серця і скапують, мов свічі.

Ти — Бог — воскрес. . . І в радості цей здвиг
мольбами гріб Твій прагну завітчати,
та на устах у мене молитви
лежать німі, як зірвані блавати. . .

Ще чуда блиск не впав на мертвість шарф.
Я — в смутку ввесь і чорний у жалобі,
що янгол Твій — уся моя душа —
не другу ніч — а другий рік у гробі. . .

Чікаго, травень, 1958

ШОСТЕ ТРАВНЯ

знов весна над світом давня,
І знову квіти шелестять,
Та в серці ніч і шосте травня,
І гріб твій на «СІ 35». . .

Нема тебе, і стихло німо
Все рушене твоїм крилом,
І з мрій життя — лиш кілька знімок
І срібний кучер твій за склом. . .

Ти не приходиш, та я завше
З надхмарних жду тебе доріг,
І клямка мохом обросла вже,
І порох вріс вже у поріг. . .

Це не мене горицвіт кличе,
Чужі весни мені слова,
Бо вмер би я за тебе й тричі,
Щоб тільки ти була жива.

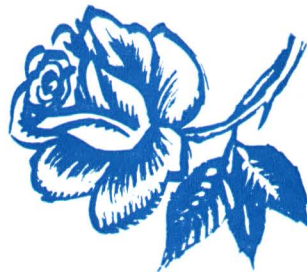

ВІНОК

елений травень у календарі,
А в серці сніг, і б'є в обличчя вітер,
І я тобі на твій холодний гріб
Плету вінок, зірвавши болю квіти.

Не вірю в те, що вмерла ти. В моїй
Душі живеш. . . Це сон. Це мить нестями,
Бо досі чую дотики твої
І голос твій шовковий і коханий.

Та — все пройшло. . . Все — дальні журавлі.
І з правд усіх одну я наскрізь знаю,
Що за тобою плачу на землі,
А ти за мною певно плачеш в раї.

ПРОСТИ

Не слухай слів, ні сліз, що шле тобі земля,
І не зважай на біль в моїм трагічному тоні.
Нехай твоя душа, чистіша, ніж брильянт,
Безтрепетно блищить на божеській короні.

Ти все була свята і повна доброти,
Будь нею і тепер, коли тебе я втратив,
І мій найважчий гріх навсе мені прости —
Що я люблю тебе не в силі перестати.

МИНАЄ ЧАС

Минає час. І зморшок сходи
вирізьблює печаль моя,
і мною хтось по світу ходить,
але у ньому я — не я.

Це він у поблисках ліхтарень
В пилу проходить сивини. . .
І бачу: носить окуляри,
але не бачить через них. . .

Бо, чи горять тюльпаном квітні,
чи січнів блискає фелон —
про очі мріє він блакитні
і зоряний голівки бльонд. . .

І звільна сліпне. В зимнім домі
ріднею сніг йому і свист.
І не лікує жоден спомин,
і не тривожить жоден лист. . .

І як ідуть святі річниці,
то, в чорнім смутку і журбі,
карток закупить він в крамниці
і висилає їх собі. . .

І жаль мені його, бо мрію
згубив свою і вічну яр. . .
Над ним я плачу — і радію,
що ним хтось ходить, а не я.

Та в млосну ніч, як срібне танго
заграють зорі голубі —
за столик мій сідає янгол
та слізьми мій гаптує біль. . .

Він пише, плаче та в обійми
бере священні мощі фот,
і сам, як жертва та убійник,
веде себе на ешафот.

Я — вмер давно.

Мечем призначень
мою порубано канву,
але, як ангол в хаті плаче,
все відчуваю, що живу.

ПАХНУТЬ ВОДИ

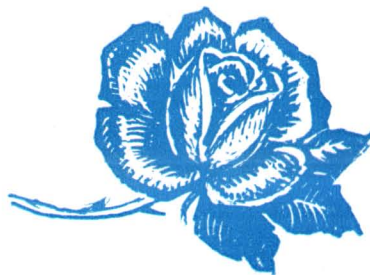
Пахнуть води зеленістю рути,
І шепоче любовно комиш. . .
Я хотів би тим каменем бути,
Що на ньому ти в сонці лежиш.

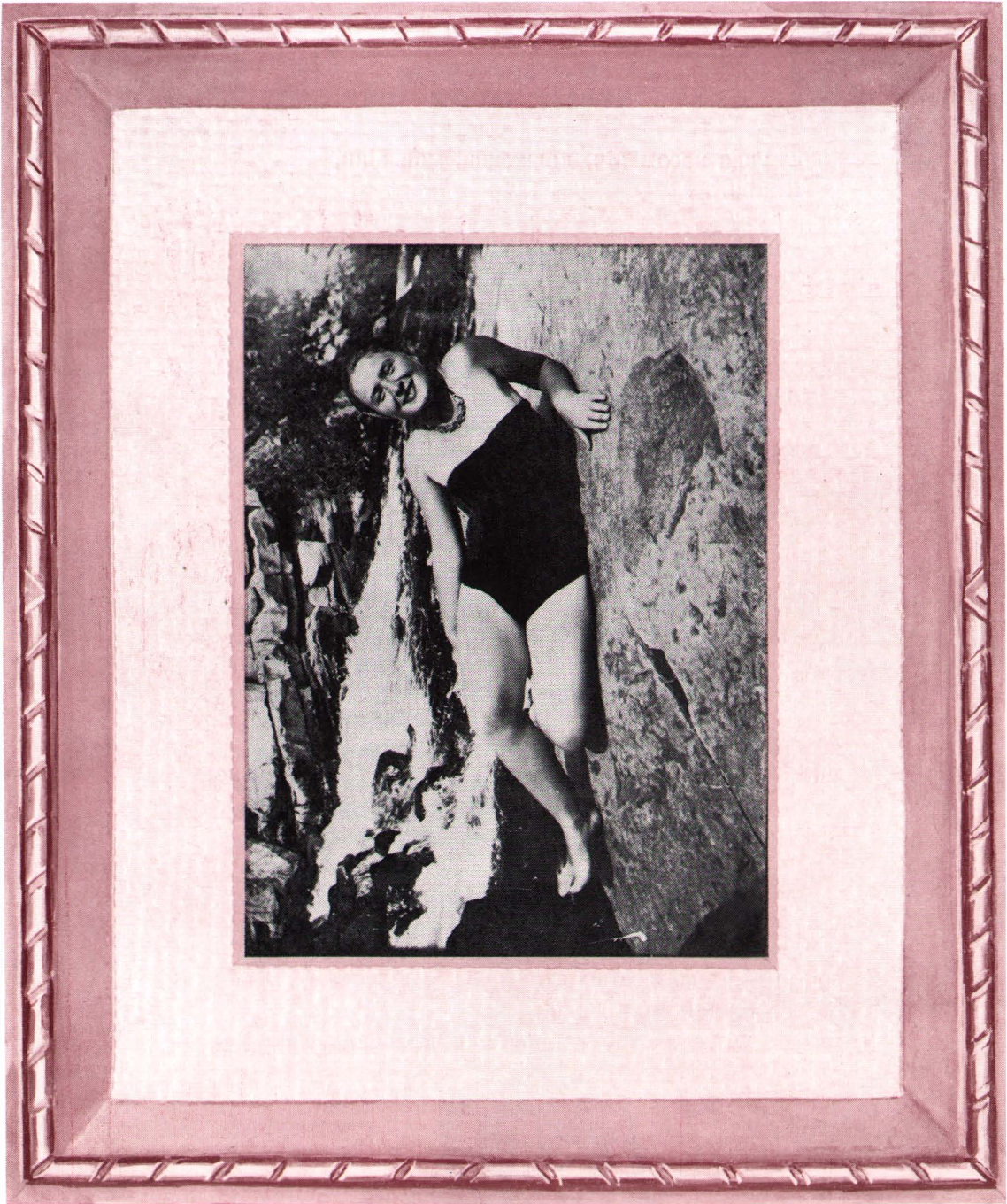
Я нагнувсь би перекотиполем
І турботно питав би про це,
Чи не давить тебе і не коле
Мого смутку камінне лице?

Якби в тебе врізалась рогожа,
Якби плічка опока пекла —
Я би душу під тіло, мов рожа,
Я би серце під руцю підклав. . .

Я б під тебе, під мрій візерунок,
Всі чуття простелив би свої,
Розстелив би палкий поцілунок
Під осонцеві ніжки твої. . .

Та сьогодні тебе там немає,
Тільки хвиля об берег там б'є,
І твій камінь без тебе ридає
Так, як серце моє.

БУВАЄ ЧАСОМ НІЧ

уває часом ніч, довженна, мов віки,
Лежиш. . .

Не чеше снів зелений ночі гребінь,
лиш метеори б'ють у вікна, мов гадки,
що, втративши мету, вертаються до тебе.

І згасле постає. . .

Каштани теплих днів
підносять у душі своє обличчя блідне
і в'яжеш у вінок свою любов і гнів,
незмінне з «Псалтиря» і змінне з «Бух дер Лідер». . .

Подушка давить. . .

Ти береш в долоні лоб
та свій звертаєш зір на книги і папери,
і бачиш крізь пільму і місячне срібло,
що в тебе на столі біліє людський череп.

О, косте без очей, білій тут!

Смутком шарф
засвідчуй наших мрій невисловленну малеч.

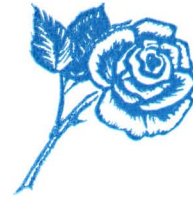
Це — в погляді твоїм — твоя двигтить душа
і з нами, повна сліз, вдивляється у далеч.

Це ми — з тобою тут.

Це — ми, забуті сном,
з тобою глядимо, мов три метеорити,
щоб на ясній зорі, що висить над вікном,
свій вічний тихий рай

для власних серць створити.

ПЕРЕДРІЗДВЯНЕ

Точно знаю, що вітер буде в вікна бити
Та у згадок вітражі вдарятиме град,
І тому я не можу Різдва полюбити
Та боюся буденщин несвятості свят.

Де знаходити радість?

Що дала нам ця жертва?

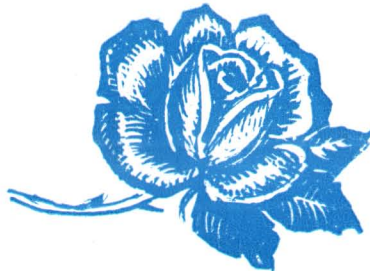
Як відчути в цей вечір вертепне тепло?
В мене ж ясла порожні, приснодівчина мертва
І царям моїх мислей всіх шляхи замело. . .

В кожне свято чекаєш і глядиш крізь печаль, чи
Вже не йде, чи не їде з квітками в руці,
Чи застукає в двері її стужений пальчик
Та чи кине блаватом на сльозу на щоці?

Німо, згорбившись, йдеш ти крізь осніжений вітер
По слідах її ніжок, де зів'яла трава,
Та в віяких очах не стрічаєш її ти,
Хоч стрічаєш і чуєш її знані слова.

І заблисне зорею, здута з гілки, сніжинка,
Доторкнувшись устами до твого чола,
І чекатиме марно в твоїм серці ялинка
На освітлену теплість і на теплі світла. . .

Ставши гірко на смутку насторожених чатах,
Відчуватимеш правди невідкличні слова,
Що дано тобі в тузі Різдво зустрічати,
Та ніколи у серці не мати Різдва.

НЕ ДИВИСЯ НА ЗОРІ ВЕСНОЮ

Не дивися на зорі весною,
Коли вишні в саду зацвітуть. . .
Вони тугою серце наповять
І твій спокій навсе заберуть. . .

І вночі, коли стихнеться гамір
Грішних душ і в біноклях орди,
Вийдеш з хати у теплий піжамі,
Сам не знаючи, де і куди. . .

І у парку озореній сині
Біля кожного клякнеш бузка,
Просячи, мов жебрак ,милостині —
З теплих пальчиків серця шматка. . .

І, забутий собою і Богом,
Слідкуватимеш, хворий украй,
Як з життя твого трупа живого
Тягне містом у безвість трамвай. . .

І повіриш в надранні години,
Чорний світ і життя клянучи,
Що ніяка на тебе не кине
Вже метеликів синіх очей. . .

І пізнаєш: крізь плач свій і гіркість,
Що усе тобі суджено йти,
Але щастя погаслої зірки
Не дано тобі в світі знайти. . .

Тож забудь срібні зорі злощасні,
Бо і вічність дочасне несе:
Кожна зірка сіяє і гасне,
Та, спадаючи, спалює все. . .

Зірку мав я, що небом летіла
І упала на серця мій храм —
І душа від тепла спопеліла,
Та від саява осліплий я сам.

Щоб не впав ти із серцем в двобої,
А щасливу обрав собі путь —
Не дивися на зорі весною,
Коли вишні в саду зацвітуть.

ВІЧНИЙ СПОГАД

и залишила світ квітуча, мов весна,
Блискучіша від зір і ніжніша над квіти,
Та будеш все жива ясніти у піснях
І буде голос твій в моїх словах бриніти.

А як завітне май і кине зов пора
Іти в далеку путь додому чи до Бога,
Нічого не візьму з недоброго добра,
Лиш чистий, мов нарциз, про тебе вічний спогад.

І той найбільший скарб під свій гіркий кінець
Розсію по землі в весняні дні погожі,
Щоб на полях думок чужих палких сердець
Цвіли про тебе все живі блакитні рожі.

СИДЖУ ЧАСАМИ КРАЙ ВІКНА

Сиджу часами край вікна. . . Тремтить
в вікні зоря — заплакана й самотня —
і чую серцем, що це плачеш ти,
що темно все в твоїх у мене вікнах. . .

Так. . . Темно все. . .

Ні сонця, ні добра
в моїй душі. Вона, як мак, зів'яла.
Три роки я фіранок ще не прав
та не зміняв по тобі простирала.

Все думаю, все мрію та все жду,
що ти прийдеш. . .

Вірю в те, що навіть
тебе придержав доктор Мілько Дуб
на празнику в Сурохові при каві. . .

Ждучи — не їм. Ждучи — не сплю. Перо
лежить без тем. . .

І дні безцільно линуць,
і, кашляючи ніччю, жовч і кров
випльовую в невипрану хустину. . .

І я зриваюсь від вікна. Біжу
до Зіроньки. До тебе — вічно гості,
і двері відчиняю всі наостіж,
та рву котари, наче смерти ржу.

І ти дрібочеш мостом із срібла
у морок мій і гріб своєї хати
така, як все у Львові ти була —
весела та в суконці в сині крати.

.....

Трояндо, стань і залишись! Кинь гріб!
Моя душа пропалена до глибу. . .
Останній раз в суботу гриз я хліб,
а нині п'ятничка —
зготуй у сосі рибу.

ЧИТАЧУ МІЙ

читачу мій, що вніч, коли заснуло місто,
проходиш ці слова і плачеш над їх змістом,
щоб не кусала мрій твоїх страшна змія,
то ти їх не читай удруге так, як я.
Тут в кожному слові біль і туга в кожній римі
за сонцем, що зайшло, і в вічності незримій
ридає і горить та чаром давніх днів
блакитний творить сад з мого каміння слів.
Але, прошу тебе, коли якоїсь ночі
замкне холодна смерть мої печальні очі,
щоб ти на гріб її, без чуд і дивних слав,
хоч кілька слів моїх малим бузком поклав.
Хай та троянда мрій, що в світ прийшла із казки,
зазнає потойбіч прославлености ласки,
що, хоч вона у гріб лягла, як смерти жертва,
то в небі все жива і на землі немертва.

Над свіжою могилою: Проф. д-р Юрій Бойко (посередині), Ректор Українського Вільного Університету в Мюнхені, в товаристві інж. С. Куропася й дир. Т. Носієвича.

МОЛИТВА

Мій Господи! Із туги та журби
Молю Тебе, без ладану і співу,
Люби мене так далі, як любив,
І не щади для мене ласки гніву.

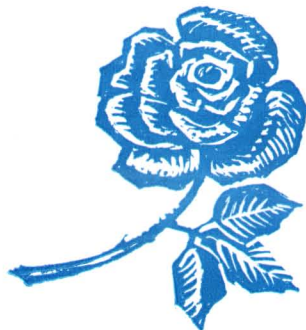
Свій зір до Тебе зводжу скрізь щодня
І все Тебе питаю про причину. . .
О, вскую Ти мені її відняв
І чом рішив, щоб з нею я не згинув?

Та хай Твоє святе Ім'я страшне
З моїх думок наляканих не сходить,
Бо чим бичем Ти більше б'єш мене,
Тим менший час до форми нагороди.

Тому клади на мене все хреста
І смутком муч, безсонням і жагою,
Та в німоту закуй мої уста
І заслони зіниці сліпотою.

Не дай думкам причалу на землі,
Дугою кинь мені на костур плечі,
Спали вогнем, узятий в пальці, хліб
Та збий мечем води піднятий глечик.

Громами слух мій випали. Покар
Не знай ваги, ні меж терпінь покути,
А дай мені за це — найбільший дар:
Не дай мені ніде її забути!

З М І С Т

СПОГАДИ І МИСЛІ

Замість передмови	6
Олесь Бабій: Ольга Курпіта	7
Євгенія Винниченко - Мозгова: Не розумію	9
Володимир Державин: **	10
Франческо Петрарка: ** переклад М, Ореста... ..	11
Євгенія Курпіта: Сестра про сестру	12
Роман Завадович: Дружина	16

БЛАКИТНІ ТРОЯНДИ

Цвітуть акації	19
Білий ранок	20
Ні, це не сон	21
У парку	22
Пісня до місяця	23
Прийшла вже осінь	24
Краса і розум твій	26
Осінні ночі	27
За містом	28
Наше місто	29
Іду Хрещатиком	30
Сніги	32
Із різдвяних настроїв	33
Вітаємо бомби	34
Совети знову йдуть	35
І як тебе до болю не любити	36
Мрія	38
Іде у липень	39
Вийжджаємо з рідного дому	40
Сліпих від сліз	41
Веди	42
Словацьке залишаєм в шопі ліжко	44
І ось у Відні ми	45
Чорнобривець	46
Мюнхен	48
Баварський серпень	49
Хімзе	50
На Атлантіці	52
Передгроззя	53
Над нами тури хмар	54

Чікаго	56
Так шостий рік життя проходить наше	58
Як радісно	60
Тривожить знов	61
Ця весна — зловорожа	62
Немар ради	63
Минула ніч	64
Чорний великдень	65
В каплиці я	66
Три дні вікна відчинені	67
І так життя кінчається	68
Чому мовчиш?	70
Жахлива ніч	71
Синіє день	72
Ходжу шоночі	73
І знов сідаю	74
Ти — мертва вже	76
Перший сніг	78
Великодне	79
Шосте травня	80
Вінок	81
Прости	82
Минає час	83
Пахнуть води	84
Буває часом ніч	86
Передріздвяне	87
Не дивися на зорі весною	88
Вічний спогад	89
Сиджу часами край вікна	90
Читачу мій	92
Молитва	93

ПРЕСТИ

Світлій пам'яті Ольги Курпіти

муз. В. Шутя
сл. Т. Курпіти

Adagio $\text{♩} = 60$

Муз. В. Шутя

НЕ-

ри. a tempo

СЛІЗ, ШО ШЛЕ ТО - БІ ЗЕМ-

cresc. 3

не mosso 3

ЛЯ I НЕ ЗВА-ЖАЙ НА БІЛЬ В МО-

cresc. 3

diminuendo

ІМ ТРАГІЧНИМ ТО- НІ. a tempo

НЕ-

